

**TECHNICZNE ASPEKTY
WYKONYWANIA INSPEKCJI
NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZKIEGO
INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE**

Miłosz Jarzyński
Naczelnik Wydziału Inspekcji
WIOŚ w Warszawie

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

Podstawą działania Inspekcji Ochrony Środowiska jest ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o **Inspekcji Ochrony Środowiska** zawierająca zadania oraz zasady funkcjonowania IOŚ w Polsce.

Ustawa określa 22 podstawowe zadania dotyczące działalności Inspekcji obejmujące różne obszary środowiska.

Zakres zadań inspekcyjnych obejmuje zagadnienia zawarte w co najmniej 33 Dyrektywach i Rozporządzeniach Unii Europejskiej oraz około 400 aktach krajowego prawa ochrony środowiska.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

Ewidencja WIOŚ (województwo mazowieckie) zawiera aktualnie **12 365** zakładów, w tym **289** podlegających obowiązkowi posiadania pozwoleń zintegrowanych (dyrektywa IPPC).

Zakłady w ewidencji podzielono na pięć kategorii ryzyka uwzględniając ich wpływ na środowisko (przykładowo w I kategorii – najwyższego ryzyka znajdują się zakłady Dużego Ryzyka Wystąpienia Awarii, zakłady, dla których ustawowo zapisano obowiązek corocznej kontroli, zakłady wymienione w Traktacie Akcesyjnym itp.).

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

Z podziałem zakładów na kategorie związana jest częstotliwość ich kontroli (kategoria I – kontrola co roku, II, III, IV odpowiednio kontrola co dwa, trzy, cztery lata lub rzadziej).

Planowaniem objęte są kategorie I-IV, czyli **8571** zakładów (69.3 %).

Podział zakładów na kategorie ryzyka wprowadzono wraz z wdrażaniem w IOŚ **Systemem Kontroli (SK)**, który zastąpił funkcjonującą dotychczas „Instrukcję przeprowadzania kontroli i działań pokontrolnych”.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

SK to zbiór dokumentów i procedur opisujących działania związane z procesem kontroli i zawierający materiały pomocnicze w kontroli takie jak szablony, listy kontrolne, formularze itp.

Korzystając z **SK** w każdej fazie kontroli mamy dostęp do wszystkich dokumentów w wersji elektronicznej, w tym danych ekologicznych zakładu (np. wielkość emisji, posiadane decyzje itp.).

Również pełny dostęp do ww. dokumentów ma planista, sporządzający plany kontroli.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

SK jest systemem otwartym o konstrukcji modułowej (zbliżonej do SZJ - ISO) i podlega ciągłemu doskonaleniu. Kolejne bloki tematyczne w **SK** są analogiczne, jak we wcześniejszej „Instrukcji...” tj.:

- planowanie kontroli,
- przygotowanie kontroli,
- przeprowadzenie kontroli,
- dokumentowanie czynności kontrolnych (protokół),
- działania pokontrolne.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

Nierozłącznym elementem **SK** jest **Informatyczny System Wspomagania Kontroli (ISWK)**, który wspomaga i usprawnia planowanie kontroli w skali makro, przygotowanie kontroli oraz sporządzanie protokołu.

Przy pomocy **ISWK** dane dotyczące kontrolowanych podmiotów są łatwo dostępne dla inspektora, który przed wyjazdem do zakładu może z bazy pobrać dane do tzw. aplikacji klienckiej.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

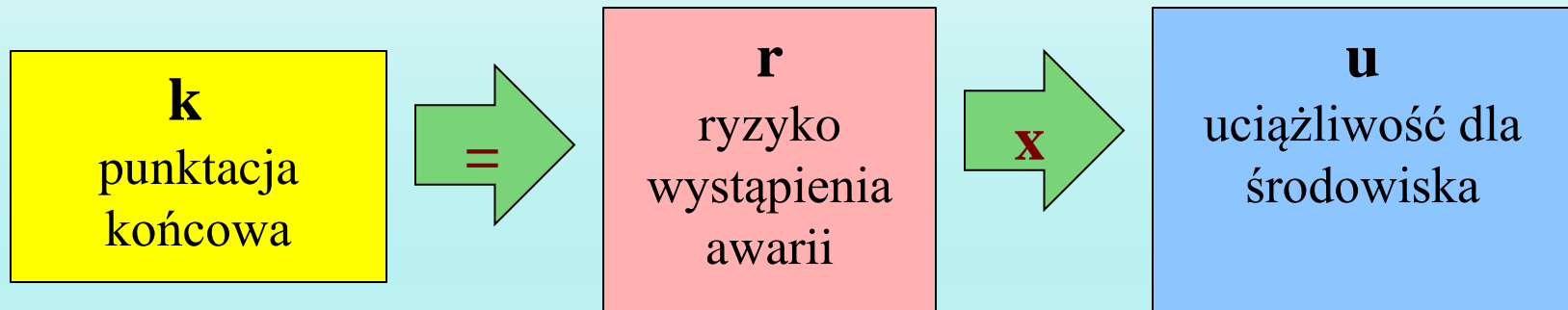
ISWK zawiera moduł wielokryterialnej oceny ryzyka, dokonywanej na podstawie dwóch głównych składowych elementów wynikających z korzystania ze środowiska:

- ryzyko wystąpienia poważnej awarii,
- uciążliwość dla środowiska.

Wielokryterialna ocena ryzyka pozwala na uporządkowanie pod względem możliwych zagrożeń dla środowiska zakładów w poszczególnych kategoriach ryzyka (I -IV) i wygenerowanie odpowiednich zestawień, na podstawie których typuje się zakłady do planu kontroli.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

$$k = r \times u$$

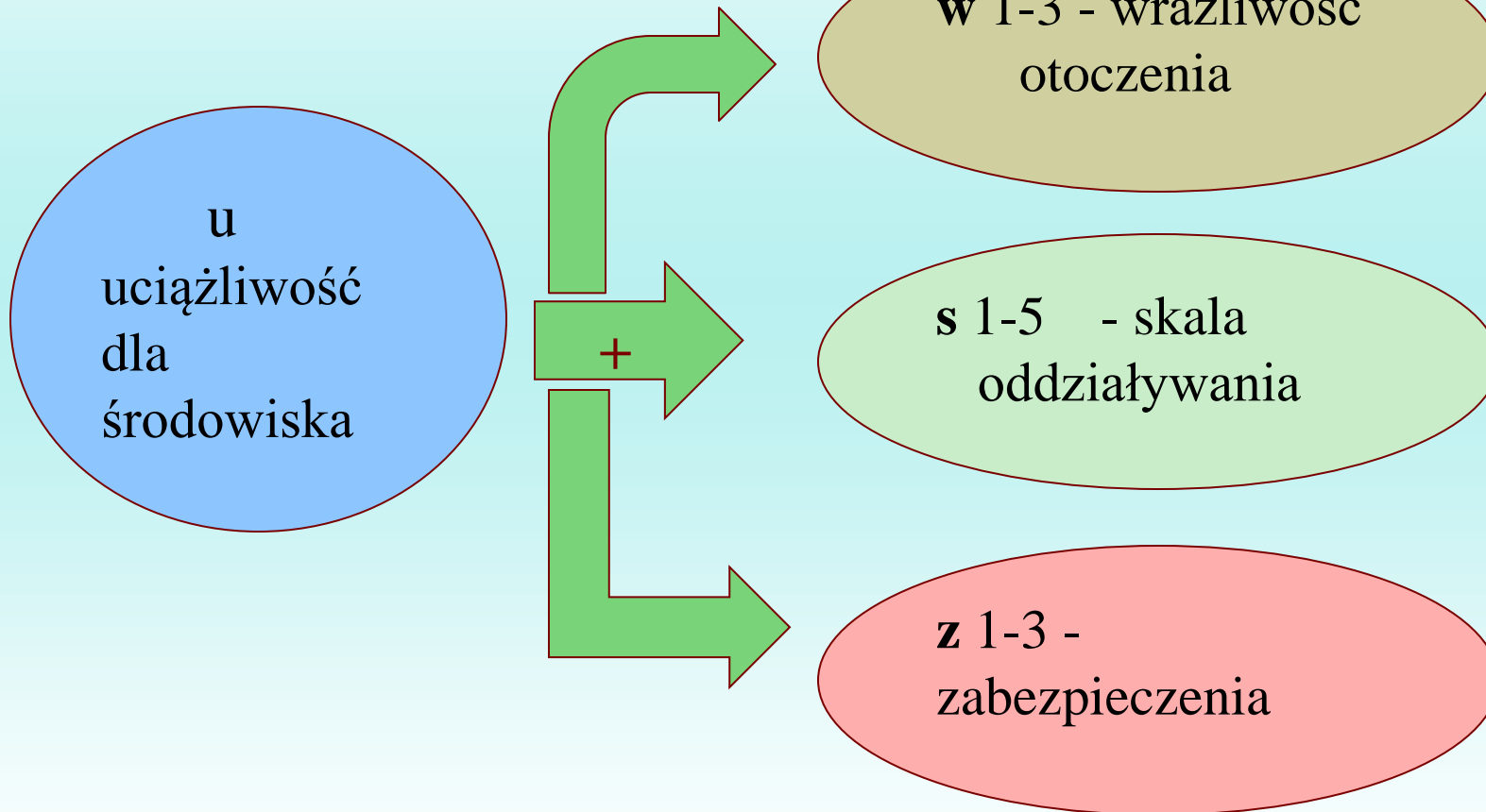

k – końcowa punktacja analizy wielokryterialnej (konkretna ilość punktów), określa do jakiej kategorii ryzyka powinien zostać zaliczony zakład,

r – ocena ze względu na ryzyko wystąpienia awarii (ZDR-5, ZZR-4, PSPA-3, inne potencjalnie zagrożone awarią, zakłady stosujące substancje niebezpieczne -2, pozostałe zakłady -1).

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

$$u = (\sum w_{1-3} + \sum s_{1-5} + \sum z_{1-3})$$

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

$w = \sum w_{1-3}$; w_1 - lokalizacja zakładu, w_2 - stan środowiska
 w_3 - częstotliwość wniosków o interwencję (1-5),

$s = \sum s_{1-5}$; s_1 - rodzaj przedsięwzięcia lub instalacji ,
 s_2 - wprowadzanie ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń,
 s_3 - emisja pyłów lub gazów do powietrza, s_4 - wytwarzanie
odpadów, s_5 - emisja hałasu do środowiska (1-5),

$z = \sum z_{1-3}$; z_1 - wyposażenie w instalacje chroniące środowisko,
 z_2 - zakładowe zarządzanie środowiskowe, z_3 - ocena
wypełniania wymagań ochrony środowiska (1-5).

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

Wielokryterialna ocena ryzyka – wyniki obliczeń

Ryzyko (r)	Uciążliwości (u)				
	bardzo duża	duża	średnia	mała	bardzo mała
bardzo duże	275	220	165	110	55
duże	220	176	132	88	44
średnie	165	132	99	66	33
małe	110	88	66	44	22
bardzo małe	55	44	33	22	11

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

Kontrola to proces, na który składa się kilka etapów:

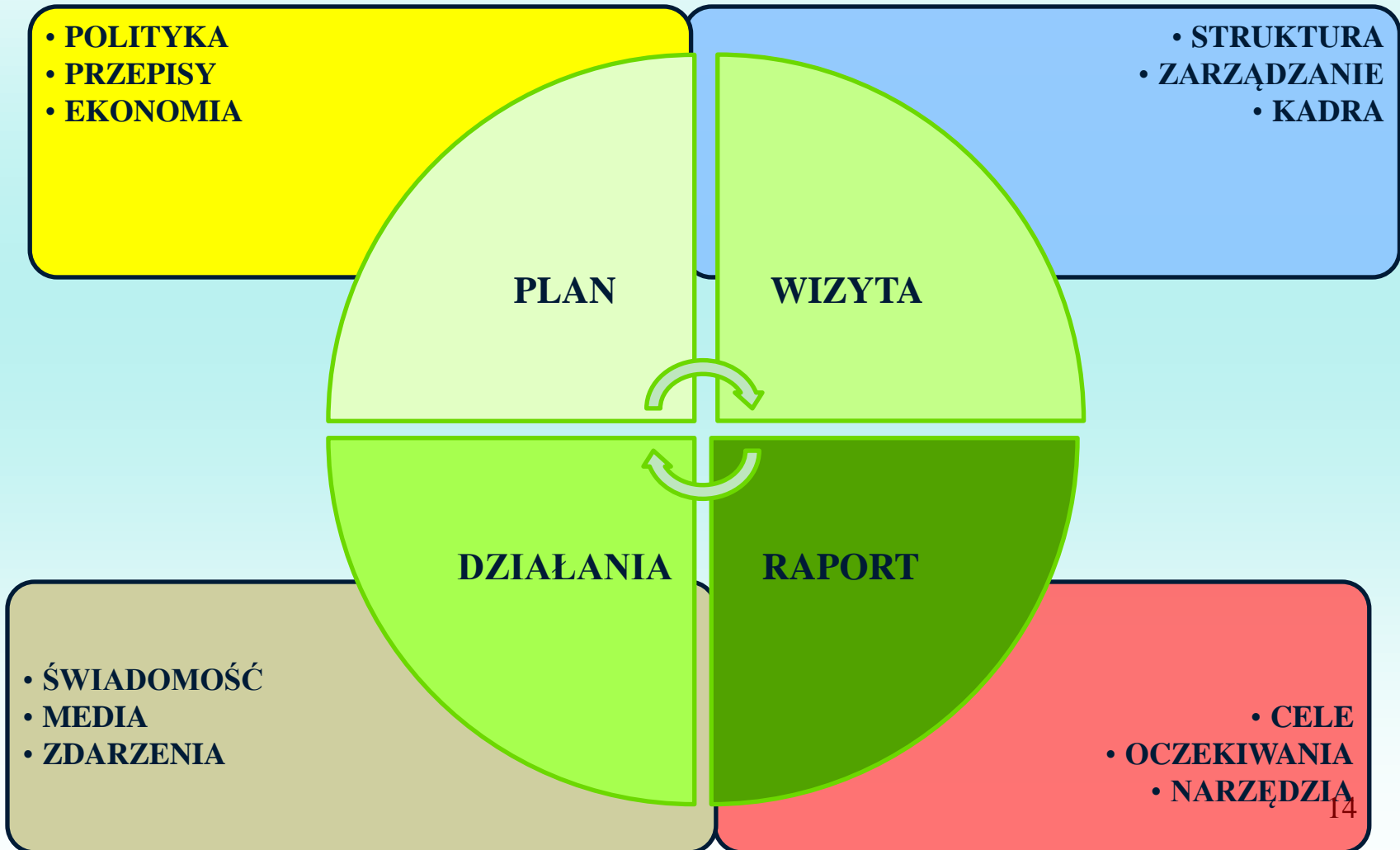
- przygotowanie kontroli,
- wizyta w zakładzie, w tym niezbędne badania i pomiary,
- raport (protokół kontroli),
- działania pokontrolne.

Każdy z etapów jest jednakowo ważny dla osiągnięcia zamierzonych celów kontroli.

Podstawowa zasada procesu kontroli to tzw. „**zasada 20:80**”, co oznacza, że przy 20 % włożonej pracy powinniśmy osiągnąć 80 % efektów środowiskowych.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

Czynniki determinujące proces kontroli :

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

RODZAJE KONTROLI

1. **Kontrole typowe** (z udziałem kontrolowanego podmiotu i z wyjazdem w teren oraz protokołem):
 - a) kontrole planowe (realizowane w ramach planu rocznego i planów kwartalnych):
 - kompleksowe (z założenia każda pierwsza kontrola, kontrole wykonywane po upływie co najmniej 4 lat, zgodnie z „zasadą 20-80”), czas do dyspozycji inspektora to 3 -7 tygodni,
 - problemowe (służące realizacji konkretnych celów), czas do dyspozycji inspektora to 5 dni.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

- b) kontrole pozaplanowe (inne niż przewidziane planem)
- interwencyjne (np.: w związku ze zgłoszeniami uciążliwości),
 - inwestycyjne,
 - na wniosek (np.: innych organów).

Jeżeli zakład kontrolowany jest po raz pierwszy, wtedy kontrole mają z założenia charakter kontroli kompleksowej.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

2. Kontrole inne niż typowe (bez udziału podmiotu kontrolowanego):

- w oparciu o dokumentację (np. przekazane wyniki pomiarów, weryfikacja sprawozdań PRTR),
- z wyjazdem w teren ale bez protokołu (np. zgłoszenie śnięcia ryb spowodowanego przez nieznanego sprawcę).

Średnia liczba wszystkich kontroli realizowanych przez inspektora (czynnego) w skali roku wynosi 61, w tym typowych 23.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

Nadrzędnym celem kontroli jest uzyskanie poprawy stanu środowiska w obszarze oddziaływania zakładu. Dlatego tak ważny jest właściwy dobór podmiotu i zakresu kontroli.

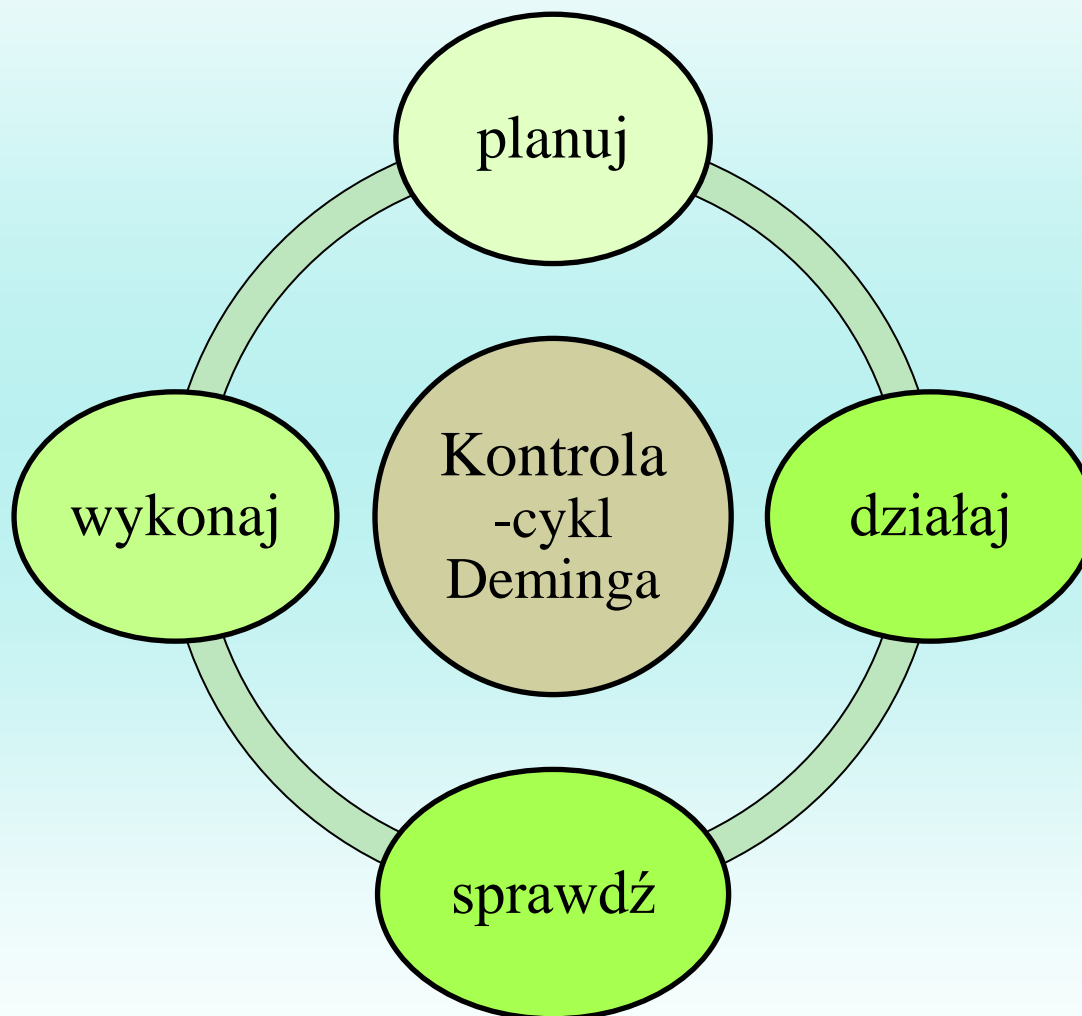
Kontrola to porównanie i udokumentowanie stanu zastanego w zakładzie z wymaganiami prawnymi (przepisami ochrony środowiska).

W uzasadnionych przypadkach w trakcie kontroli wykonywane są pomiary kontrolne.

Ustalenia kontroli, w tym wyniki pomiarów stanowią podstawę oceny zakładu i działań pokontrolnych.

Nabyte doświadczenia z kontroli służą do doskonalenia systemu.

TECHNICZNE ASPEKTY WYKONYWANIA INSPEKCJI

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ